

WINTER

8.557726

THE NUTCRACKER · WALTZ OF THE SNOWFLAKES
SLEIGH RIDE · THE FOUR SEASONS: WINTER · THE
WINTER'S TALE · THE SKATERS · REMINICENCES
FROM THE NORWEGIAN MOUNTAINS · DECEMBER
ARCTIC AIR · SNOW · ICE · HAIL · HOAR FROST

WINTER

1	ANDERSON <i>Sleigh Ride</i> <i>GöteborgsMusiken / Jerker Johansson (from 8.557451)</i>	2:44
2	TCHAIKOVSKY <i>Waltz of the Snowflakes from "The Nutcracker"</i> <i>Slovak Radio Symphony Orchestra / Ondrej Lenárd (from 8.550324)</i>	4:43
	GLAZUNOV <i>Winter</i> (<i>Variations Nos. I-IV from "The Seasons"</i>)	
3	<i>Hoar Frost</i>	0:55
4	<i>Ice</i>	1:09
5	<i>Hail</i>	0:57
6	<i>Snow</i>	3:31
	<i>Moscow Symphony Orchestra / Alexander Anissimov (from 8.553915)</i>	
7	MOZART <i>German Dance No. 3,</i> <i>K 605, "Sleigh Ride"</i> <i>Capella Istropolitana / Johannes Wildner (from 8.550412)</i>	3:21
	LARSSON <i>Music for "The Winter's Tale"</i>	
8	<i>Siciliana</i>	3:10
9	<i>Intermezzo</i>	1:31
10	<i>Pastoral</i>	2:04
11	<i>Epilogue</i>	3:11
	<i>GöteborgsMusiken / Jerker Johansson</i>	

12	TCHAIKOVSKY <i>December from "The Seasons"</i>	4:31
<i>Takako Nishizaki, Violin / Queensland Symphony Orchestra / Peter Breiner (from 8.553510)</i>		
13	BERWALD <i>Reminicences from the Norwegian mountains</i>	9:16
<i>Gävle Symphony Orchestra / Petri Sakari (from 8.553570)</i>		
14	DELIUS <i>Sleigh Ride</i>	5:23
<i>Richard Hayman and His Orchestra (from 8.555029)</i>		
15	B. NILSSON <i>Arctic Air</i>	4:00
<i>Norrköping Symphony Orchestra / Mats Rondin (from 8.557426)</i>		
VIVALDI <i>Winter from "The Four Seasons"</i>		
16	<i>Allegro non molto</i>	3:31
17	<i>Largo</i>	2:20
18	<i>Allegro</i>	3:09
<i>Takako Nishizaki, Violin / Capella Istropolitana / Stephen Gunzenhauser (from 8.550056)</i>		
19	L. MOZART <i>Musical Sleigh Ride</i>	2:10
<i>Richard Hayman and His Orchestra (from 8.555029)</i>		
20	WALDTEUFEL <i>The Skaters</i>	7:33
<i>Slovak State Philharmonic Orchestra / Alfred Walter (from 8.553956)</i>		

VINTER

Årets skiftningsar har i alla tider utgjort en oemotståndlig lockelse för generationer av kompositörer. Det må så vara att vår och sommar inhöstat de flesta bidragen, men det innebär inte på något sätt att vintern blivit utan.

Här finns de flesta företeelser som vi sätter samman med vintern, mer eller mindre naturalistiskt skildrade, inte minst slädfärder, förstås. För att ta dem i kronologisk ordning, så har vi *Musikalische Schlittenfahrt* (Musikalisk slädfärd, spår 19) som tillskrivs pappa Mozart, dvs **Leopold Mozart** (1719-1787), även om forskare är litet oense om det verkligen är han som skriven den. Här bjuds på bjällror, pisksnärtar och ylande vindar. Sonen, **Wolfgang Amadeus Mozart** (1756-1791), skall naturligtvis inte vara sämre och hans bidrag *Schlittenfahrt* (Slädfärd, spår 7) är inledningsvis överraskande av det litet handfastare slaget, men har en läcker mellandel. Det ingår som avslutande nummer i *Tre tyska danser* (K 605).

De två återstående slädfärderna har båda namnet *Sleigh Ride* och är båda komponerade i USA. Den första är av **Frederick Delius** (1862-1934, spår 14), som brukar betraktas som urengelsk även om hans pappa var tysk och han själv tillbringade en stor del av sitt liv i Frankrike. Slädfärdens tillkom emellertid i Florida dit Delius pappa skickat honom för att driva en apelsinplantage i Solano Grove. Men merkantila ting var dock av föga intresse för Delius, musiken var hans liv. Det var f ö Edvard Grieg som övertalade Delius far att låta sonen studera musik i Leipzig. Hans slädfärd hör man inte så ofta, vilket är synd, då den är charmig och mycket typisk för sin upphovsman. En slädfärd man gärna skulle vara med på! Ligger ens lust mer åt det fartfyllda och svängiga hålet är valet också klart. Då är det *Sleigh Ride* (spår 1) av **Leroy Anderson** (1908-1975) som gäller, och frågan är om det inte är den mest spelade slädfärdens idag. Det är bara en av de många populärstycken Anderson skriven - Blue Tango, The Typewriter, The Syncopated Clock, The Bugler's Holiday och The Waltzing Cat är några av de andra.

Lars-Erik Larsson (1908-1986) är en av svenska folkets mest älskade tonsättare. En mycket stor andel av hans verk finns därför inspelade på skiva. Hans slog igenom 1931 vid en musikfest i Florens med sin Sinfonietta. En stor del av hans popularitet grundar sig på några kompositioner från slutet av 30-talet och kanske främst på *Pastoralsvit op 19*. Vid denna tid var han anställd vid Radiotjänst och uppmanades då ibland också att komponera musik på beställning. 1938 ombads han skriva musikvinjetter till ett program som hette Dagens stunder, där musiken skulle interfoliera dikter av svenska författare. Tre av dessa satser sammanställdes till den så älskade Pastoralsvitens. Mellansatsen, Romans, är förmodligen det mest spelade av alla svenska klassiska musikstycken och det är också det som fick en skivförsäljare aningen förbryllad av en förfrågan om "Romans av Pastor Larsson", men det ordnade sig säkert! Året innan tillkom på liknande sätt några musikinslag till en radioföreställning av Shakespeares *En vintersaga op 18*. Av de fyra satserna i den svit (spår 8–11) Larsson ställde samman ur musiken, hör man särskilt ofta Epilog. Men här finns alla fyra, alltså också *Siciliana*, *Intermezzo* och *Pastoral*. Romantisk musik av årgång 1937, ett utmärkt exempel på Lars-Erik Larssons förmåga att fånga melodin och på hans strävan efter enkelhet.

Franz Berwald (1796-1868) hade inte mycket till övers för det musikaliska etablissemaget. Hur högt han än hölls av tonsättarkollegor som *August Söderman* och *Ludvig Norman*, så delades inte denna uppfattning av kritiker och "förståsigpåare". Med all rätt betraktade Berwald dessa som dilettanter och amatörer, vars okunskap bara överträffades av deras självgodhet. Och förmodligen gjorde han inte saken bättre genom att aldrig någonsin fäjska för någon utan alltid säga precis vad han menade. Hur man skaffar sig ovänner i ledande positioner var alltså inget Berwald behövde ta lektioner i!

Minnen från norska fjällen (Erinnerung an die norwegischen Alpen, 1842, spår 13) är den mest kända av en rad tonmålningar, som också omfattar Älvalek, Allvarliga och glada infall och Bajadärfesten.

Bo Nilsson (f. 1937) gjorde sensation vid sin debut i Köln 1956 och spelades vid ISCM i Zürich påföljande år. Under de följande åren förstärktes hans rykte genom en rad uppmärksammade verk, som kom att framföras av berömdheter som Pierre Boulez. Med honom men också med Luigi Nono, John Cage och Karlheinz Stockhausen stod Bo Nilsson i ständig kontakt. Han var också långt före alla andra att komponera musik där jazz smälter samman med konstmusik eller där arabiska influenser förenas med västerländska. Han har också framträtt som konstnär och författare, bl a med självbiografen "Livet i en mössa" (1984). Han har skrivit musik till en rad filmer och TV-serier, bl a "Hemsöborna" och "Röda Rummet". År 2000 utsågs Bo Nilsson till hedersdoktor av Filosofiska fakulteten vid Luleå tekniska universitet "för sin synnerligen framstående och internationellt mycket uppmärksammade gärning som komponist". I *Arctic Air* (spår 15) för träblåsare, stråkar och piano, komponerad 2001, återkommer Bo Nilsson än en gång till det välbekanta arktiska temat av kyla och klarhet, som han först tagit upp i *Arctic Romance* för piano.

Verk med titeln *Årstiderna* finns det ganska gott om. Den mest kända är förstås *De fyra årstiderna* av **Antonio Vivaldi** (1678-1741). Vivaldi var lärare vid en skola för föräldralösa flickor. Han var också prästvigd och kallades "il prete rosso", dvs "den röde prästen", inte på grund av politisk tillhörighet utan för sin vackert röda kalufs. Han var själv en brillant violinist och komponerade över femhundra (!) konserter, många för sitt eget instrument. Har du tänkt på att De fyra årstiderna egentligen är fyra violinkonserter, en för varje årstid? Vad man mest brukar få höra är ju Våren och framför allt första satsen av den. Men Vintern (spår 16-18) står sig mer än väl i sammanhanget, med en speciellt vacker mellansats. Det kan nämnas att en annan italienare, Giuseppe Verdi också producerat *Årstider*, nämligen som balettmusik till Sicilianska aftonsången. Men den låter mer Verdi än speciellt vintrig.

Återstår två ryssar med Årstider: **Peter Tjajkovskij** (1840-1893) och **Aleksandr Gla-**

zunov (1865-1936). Den förstnämnde behöver knappast någon närmare introduktion, även om just det här verket nog inte är så känt. Det är en samling om tolv pianostycken, ett för varje månad, varför man kanske kunde väntat sig titeln "Månaderna" i stället för "Årstiderna". Hur som helst med det: det är mycket ansläende musik, både i sin ursprungliga version och i arrangemanget här för violin och orkester av den sista i serien, *December* (spår 12).

Ett av Tjajkovkijs mest bekanta verk är baletten *Nötknäpparen*. Den brukar alltid komma upp på repertoaren fram emot jultid och det har sin förklaring i att den utspelas på julaf-ton. Lilla Clara är huvudpersonen, då alla leksakerna plötsligt får liv. Ur den hör man ofta Blommornas vals som är slutnumret i den svit Tjajkovskij sammanstälde ur baletten. Men här bjuds vi i stället på den verkligt atmosfäriska *Snöflingornas vals* (spår 2), ett fint stycke i den genre som Tjajkovskij var en verklig mästare i. Det är nästan så att man blir förvånad när man tittar ut genom fönstret och ser att det inte snöar!

Men åter till ryska Årstider. Aleksandr Glazunov är en tonsättare som är alltför litet känd här hemma. Han var underbarn och när hans första symponi uruppfördes kunde publiken till sin stora förväntning konstatera att kompositören var hela 16 år gammal! Han var elev till Rimskij-Korsakov och uppmuntrades också av Mitrofan Beljajev, en inflytelserik beskyddare och förläggare, vars verksamhet följde på och till stor del ersatte Balakirevs tidigare försök att inspirera till skapandet av en nationell rysk musik. Han utsågs 1905 till direktör för St. Petersburgs konservatorium, en position som han behöll till 1930. Han har en stor produktion som omfattar bl a nio symfonier, en violinkonsert och två baletter. Precis som Tjajkovskij tycks han ha varit mest till sin fördel i de senare, speciellt *Årstiderna* (spår 3-6) som otvetydligt är ett mästerverk. De fyra avsnitten som skildrar Vintern och finns med här har till och med talande titlar: *Rimfrost*, *Is*, *Hagel* och *Snö*. Burr!

Var Johann Strauss den ledande kompositören och dansorkesterledaren i Wien, så inne-

hade **Emil Waldteufel** (1837-1915) motsvarande position vid hovet i Frankrike som kejsarinnan Eugénies skyddsling. Men så kom nederlaget i fransk-preussiska kriget med efterföljande revolution och satte stopp för det. Det var mycket tack vare Prinsen av Wales som Waldteufel senare kunde återuppta sin karriär. Han skrev mer än 250 danser i en stil som ibland är aningen lättsammare och mer spirituell än vad som erbjöds från Wien. *Skridskoåkarna* (Les patineurs, spår 20) är hans mest bekanta vals, men överhuvudtaget är han en kompositör värd att lägga på minnet, som vi här hemma hör alldeles för litet av.

Lars Johansson

WINTER

The seasons of the year have always represented an irresistible temptation for generations of composers. It may be true that spring and summer have harvested the greatest number of contributions, but this does not in any way mean that winter has remained out in the cold.

On this disc we find most of the phenomena that we associate with winter, more or less naturalistically depicted – not least sleigh rides, of course. To take them in chronological order, we begin with the *Musikalische Schlittenfahrt* (Musical Sleigh Ride, track 19) that is ascribed to Mozart's father **Leopold Mozart** (1719-1787), even though scholars' views are somewhat divergent as to whether or not he really did compose it. Here we find jingling bells, lashing whips and howling winds. His son **Wolfgang Amadeus Mozart** (1756-1791) should not, of course, lag behind; his contribution, *Schlittenfahrt* (Sleigh Ride, track 7) is initially surprising with its more robust nature, although it has a splendid middle section. It is included as the last of his set of *Three German Dances*, K 605.

The two remaining sleigh rides are both entitled simply *Sleigh Ride*, and both were composed in the USA. The first is by **Frederick Delius** (1862-1934, track 14), who is generally regarded as archetypically English even though his father was German and he himself spent much of his life in France. *Sleigh Ride*, however, was written in Florida, where Delius had been sent by his father to manage an orange plantation in Solano Grove. Commercial matters were of little interest to Delius, though; music was his life. Incidentally, it was Edvard Grieg who persuaded Delius's father to let his son study music in Leipzig. *Sleigh Ride* is relatively rarely heard, which is a pity because it is charming and very typical of its creator – a sleigh ride that one would have liked to have taken part in! If your taste lies more in the direction of swinging along at high speed, the choice is equally self-evident: the *Sleigh Ride* (track 1) by **Leroy Anderson** (1908-1975) is the one for you, and one might wonder whether this is nowadays the most frequently played of all sleigh rides. It is only one of many popular pieces that Anderson wrote – among the others are *Blue Tango*, *The Typewriter*, *The Syncopated Clock*, *The Bugler's Holiday* and *The Waltzing Cat*.

Lars-Erik Larsson (1908-1986) is among the Swedish composers who is closest to his people's hearts, and a large proportion of his output is thus available on record. He made his breakthrough in 1931 at a music festival in Florence with his *Sinfonietta*. Much of his popularity rests on a few works from the end of the 1930s – above all, perhaps, on the *Pastoral Suite*, Op.19. At that time Larsson was employed by the Swedish Broadcasting Corporation, for which he was sometimes called upon to write music to order. In 1938 he was requested to compose musical vignettes for a programme called *Dagens stunder* (*The Hours of the Day*), where the musical numbers would alternate with poems by Swedish authors. Three of these movements were then gathered together to form the much-loved *Pastoral Suite*. The middle movement, *Romance*, is probably the most frequently played of all Swedish classical compositions, and this was also the piece that caused a Swedish record dealer some confusion when he was asked for 'the romance by pastor Larsson' – a matter that was no doubt soon resolved! A year earlier, under similar circumstances, he

had written some musical numbers for a radio performance of Shakespeare's *The Winter's Tale*, Op.18. Of the four movements that Larsson selected to form a suite (tracks 8–11), the Epilogue is heard especially often. Here, however, we hear all four; the others are the *Siciliana*, *Intermezzo* and *Pastorale*. This is Romantic music written in 1937, a fine example of Lars-Erik Larsson's ability to capture a melody and of his quest for simplicity.

The Swedish composer **Franz Berwald** (1796–1868) had little time for the musical establishment. He was held in high esteem by fellow composers such as August Söderman and Ludvig Norman, but their view was not shared by the critics and would-be connoisseurs. With full justification Berwald regarded them as dilettantes and amateurs, whose lack of knowledge was surpassed only by their self-righteousness. He probably made matters worse by never being obsequious but saying exactly what he thought. Berwald thus needed no lessons when it came to making enemies in high places! *Erinnerung an die norwegischen Alpen* (*Memories from the Norwegian Alps*, 1842, track 13) is the best-known of his series of tone paintings that also includes *Elfenspiel* (*Play of the Elves*), *Ernste und heitere Grillen* (*Serious and Playful Fancies*) and *Bayaderen-Fest* (*Feast of the Bayaderes*).

Bo Nilsson (b. 1937) made a sensational début in Cologne in 1956, and his music was performed at the ISCM festival in Zürich the next year. In the years that followed, his reputation was consolidated by a series of pieces that attracted considerable attention and were performed by famous musicians such as Pierre Boulez. Bo Nilsson was in constant contact not only with Boulez but also with Luigi Nono, John Cage and Karlheinz Stockhausen. He was also far ahead of his time in composing music that is a fusion of jazz and art music, or of Arabic and Western influences. He has also achieved fame as an artist and author, for instance with his autobiography *Livet i en mössa* (*Life in a Cap*, 1984). He has written the music for a number of films and television series, among them *Hemsöborna* (*The People of Hemsö*) and *Röda Rummet* (*The Red Room*). In 2000 Bo Nilsson was granted an honorary doctorate by the philosophy faculty of the Luleå Technical

University in northern Sweden ‘for his particularly eminent and internationally much appreciated work as a composer’. In *Arctic Air* (track 15) for woodwind, strings and piano, written in 2001, Bo Nilsson again returns to the familiar artistic theme of coldness and clarity – which he had first examined in his *Arctic Romance* for piano.

There are plenty of works with the title ‘The Seasons’. The most famous of them is, of course, *The Four Seasons* by **Antonio Vivaldi** (1678-1741). Vivaldi taught at a school for orphaned girls; he was also ordained and was called ‘il prete rosso’ – ‘the red priest’ – not for reasons of political allegiance but because of his fine head of red hair. He himself was a brilliant violinist and composed more than five hundred (!) concertos, many of them for his own instrument. Had you realized that *The Four Seasons* actually consists of four violin concertos, one for each season? We tend to hear just *Spring*, in particular its first movement. *Winter* (tracks 16-18) is especially well suited to the context of this CD, and has an especially beautiful middle movement. Another Italian composer, Giuseppe Verdi, produced his own *Seasons* as ballet music for *Les vêpres siciliennes* – but it sounds Verdian rather than especially wintry.

There remain two Russian composers of ‘Seasons’: **Pyotr Tchaikovsky** (1840-1893) and **Alexander Glazunov** (1865-1936). Tchaikovsky hardly needs any introduction, even if this particular work is not especially well-known. It is a collection of twelve piano pieces, one for each month, which might lead us to expect the title ‘The Months’ rather than ‘The Seasons’. At any rate, it is extremely attractive music, both in its original form and in the arrangement heard here for violin and orchestra (track 12).

One of Tchaikovsky’s best-known works is the ballet *The Nutcracker*. It has the habit of appearing on programmes around Christmas, for the reason that the action takes place on Christmas Eve. The plot centres around a girl named Clara, all of whose toys suddenly come to life. We often encounter the *Waltz of the Flowers*, the final number in the suite that Tchaikovsky assembled from the ballet music. Here, however, we hear instead the

genuinely atmospheric *Waltz of the Snowflakes* (track 2), a fine piece in a genre of which Tchaikovsky was a true master. We are almost surprised to look out of the window and discover that it isn't snowing!

But back to Russian 'Seasons'. Alexander Glazunov is a composer whose music is far too rarely played. He was a child prodigy; when his *First Symphony* was first performed, the audience was astonished to discover that it was the work of a sixteen-year-old boy! He was a pupil of Rimsky-Korsakov and was also encouraged by Mitrofan Belyayev, an influential patron and publisher whose work continued and to a large extent supplanted Balakirev's earlier attempt to create a Russian national musical style. In 1905 Glazunov was appointed director of the St. Petersburg Conservatory, a position he retained until 1930. His extensive output includes nine symphonies, a violin concerto and two ballets. Just like Tchaikovsky, he seems to have given of his best in the latter genre, in particular in *The Seasons* (tracks 3-6), which is incontestably a masterpiece. The four excerpts that depict winter on this disc have telling titles: *Hoar Frost, Ice, Hail and Snow*. Brrr!

If Johann Strauss was the leading composer and conductor of dance music in Vienna, **Émile Waldteufel** (1837-1915) occupied a comparable position as the protégé of Empress Eugénie at the French court. But defeat in the Franco-Prussian War and the revolution that followed put a stop to that. It was to a large extent because of the intervention of the Prince of Wales (later Edward VII) that Waldteufel was able to resume his career. He wrote more than 250 dances in a style that is sometimes slightly more frivolous and more spiritual than that of his Viennese contemporaries. *Les patineurs* (The Skaters' Waltz, track 20) is his most famous waltz, but overall he is a composer worth remembering, whose music is played far less than it deserves.

Lars Johansson

English version: Andrew Barnett

The seasons of the year have always represented an irresistible temptation for generations of composers. It may be true that spring and summer have harvested the greatest number of contributions, but this does not in any way mean that winter has remained out in the cold. On this disc we find most of the phenomena that we associate with winter, more or less naturalistically depicted.

WINTER

1 ANDERSON <i>Sleigh Ride</i> 2:44 2 TCHAIKOVSKY <i>Waltz of the Snowflakes from "The Nutcracker"</i> 4:43 3 GLAZUNOV <i>Winter (Variations Nos. I-IV) from "The Seasons"</i> 4 Hoar Frost 0:55 5 Ice 1:09 6 Hail 0:57 7 Snow 3:31 7 MOZART <i>German Dance No. 3, K 605, "Sleigh Ride"</i> 3:21 8 LARSSON <i>Music for "The Winter's Tale"</i> 9 Siciliana 3:10 10 Intermezzo 1:31 11 Pastoral 2:04 12 Epilogue 3:11	12 TCHAIKOVSKY <i>December from "The Seasons"</i> 4:31 13 BERWALD <i>Reminiscences from the Norwegian mountains</i> 9:16 14 DELIUS <i>Sleigh Ride</i> 5:23 15 B. NILSSON <i>Arctic Air</i> 4:00 16 VIVALDI <i>Winter from "The Four Seasons"</i> 17 Allegro non molto 3:31 18 Largo 2:20 19 Allegro 3:09 19 L. MOZART <i>Musical Sleigh Ride</i> 2:10 20 WALDTEUFEL <i>The Skaters</i> 7:33

Compiled and with notes by Lars Johansson
Cover: Idé-bild

Svensk text

In English

Made in E.C.
ALL RIGHTS RESERVED.
This compilation © & © 2004
Naxos Rights International Ltd.
www.naxos.com

DDD
8.557726

Playing time:
69:19

